

МИШОЛОВКА ЗА ЦЕНТРАЛНУ АЗИЈУ

Дмитриј СЕДОВ | 22.02.2013 | 00.01

У своје време су медији писали о необичној активности коју су амерички геолози пројављивали у Авганистану. Десетине геолошких партија су ту земљу прошпартале уздуж и попреко, истражујући све што је могло да се истражи. Још пре почетка интервенције 2001.године подаци о изузетно великим резервама руда су постојали не само у Москви, већ и у Лондону, па и у Вашингтону. Али - то су били само прелиминарни подаци. Данас, када се операција под називом „Неразрушава слобода“ приводи крају, појавили су се и прецизнији резултати рада америчких геолога. Они су невероватни! Под површином Авганистана леже резерве најдрагоценијих руда чија је вредност скоро билион долара. Међу њима:

Гвожђа - у вредности 421 милијарда \$,

Бакра – 274 милијарде \$,

Ниобијума – 81,2 милијарде \$,

Кобалта – 50,8 милијарди \$,

Злата – 25 милијарди \$,

Молибдена - 24 милијарде \$.

Пространа авганистанска беспућа постају предмет сукоба светских и регионалних снага. Ради се о изградњи нових железничких транспортних коридора. Ко ће први успети да се договори са авганистанском владом о постављању коридора према лукама на обали Индијског океана, тај ће да добије преференције за коришћење пронађених руда. И – рекло би се да ни једна земља нема намеру да инвестира у изградњу рударских комбината који би се налазили унутар Авганистана, јер је ситуација у том делу света превише непредвидива. Боље је да се руда ископа и одмах извезе. Према подацима Института за Централну Азију и Кавказ, Авганистан све до скоро није имао ни једну железничку пругу, осим две врло кратке гране са по једним колосеком, на граници са Туркменистаном и Узбекистаном. Обе су саграђене до претоварних пунктова на граници са те две земље у совјетско време, ради достављања роба које је требало испоручити Авганистану.

Главну улогу у формирању нове инфраструктуре игра удружење ЦАРЕС (Централно-Азијска регионално економска сарадња), у коме је 10 азијских држава и које је своје планове усмерило према Авганистану. А у тој структури главна реч припада Пекингу.

И Авганистан је члан ЦАРЕС-а, тако да КНР аутоматски добија предност при деоби колача. У октобру прошле године одобрен је такозвани Ухански План деловања 11. министарске конференције ЦАРЕС-а. Тај план превиђа улагање преко 23 милијарде долара у нове регионалне пројекте који се односе на транспортну инфраструктуру, заједно са иницијативама у областима енергетике и трговине. Према том плану за шест праваца је предвиђено 68 пројеката, а највећи део пројеката се односи на Авганистан. Између осталог – изградња путева који везују луке са истока КНР са транспортним чворовима у Карачију и Гвадари, у Пакистану.

Други члан ЦАРЕС-а, Узбекистан, ће 2013.године да почне изградњу новог дела железничке пруге између Мазари-Шарифа и Андхоја на западу Авганистана, који треба да буде дугачак 230 км. Према Плану дејстава тај део представља део пруге која се тек планира, а која ће ићи правцем Шерхан – Бандар – Кундуз – Хулм – Најбабад – Андхој – Герат, и која ће обезбеђивати транспорт сировина највећег броја истражених налазишта.

Исти План предвиђа да до 2015. године Таџикистан изгради 50 км железничке пруге Колхозобод – Дусти – Нижниј Пјандж, као и да Туркменистан и Авганистан изграде 126 километара пруге Атамурат – Имамназар – Акина – Андхој, која такође треба да се пусти у рад 2015.г.

Према подацима Азијске развојне банке Авганистанске железнице, чија ће укупна дужина бити 1100 км, ће повезивати Авганистан са свим суседним државама.

Ни САД нису остале по страни од пројеката у железници. Американци активно раде у авганистанском Министарству железница, које представља штаб планирања и разраде комплетне железничке инфраструктуре те земље. Ових дана се у Вашингтону појавио извештај који је за Конгрес САД сачинио апарат специјалног инспектора за пројекте реконструкције у Авганистану(SIGAR). У извештају се саопштава да „Министарство одбране САД пружа Авганистану помоћ у изградњи железничке инфраструктуре, која ће га спојити са суседним државама Централне Азије.“ **Ради се о изградњи Северне железничке маршруте која ће, пошто Узбекистану, Таџикистану и Туркменистану отвори излаз на иранску луку Бендар-Абас омогућити тим земљама „нови железнички пут, ослобођен утицаја Русије, који ће им обезбедити такав излазак ка светским тржиштима, какав никада раније није постојао...“** У извештају се такође подвлачи да ће дужина тог пута „бити дупло мања од пута који су до сада користиле те земље, а који води преко Русије до обале Балтијског мора“.

Експерт за Централну Азију из Института за међународна истраживања при Карловом универзитету у Прагу Јан Шир, који је и научни сарадник у Институту за Централну Азију и Кавказ при универзитету Џона Хопкинса у Вашингтону, у вези са тим каже: „Развој транспортних мрежа у Авганистану је један од начина да се изврши интеграција Авганистана у ширем регионалном контексту, што је од огромне важности ако се помисли на планирано извођење савезничких снага из Авганистана после 2014.године“.

Али експерт је прећутао да ће, укључујући се у изградњу нове транспортне инфраструктуре у Авганистану, **САД за себе „намртво везати“ значајан део авганистанских природних богатстава и да ће тежити да на минимум сведу утицај Русије на ту земљу.**

Највероватније ће америчке компаније да причекају са улагањем новца у железничке пројекте све док снаге коалиције не изађу из Авганистана и док се ситуација не рашчисти. **А за сада – Пентагон активно ради, трудећи се да Русија остане изван „прстена“ железничких пруга.**

Рекло би се да је за Централно-Азијске републике потпуно логично да имају алтернативне путеве којима ће моћи да изађу на светска тржишта, али је проблем у томе што **ту алтернативу за њих праве САД. Присећамо се реченице Маргарет Тачер о „бесплатним сировинама у мишоловки“.** Склоност према добротинствима није никада била у карактеру Англосаксонаца те ће, по свој прилици, потпуни прекид утицаја Русије на **Централно-Азијске државе истовремено представљати и ширење америчког утицаја на њих.**